

ઉચ્ચતર હિસાબી પદ્ધતિ-૨

એફ. વાય. બી. કોમ.

સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી
વલ્લભ વિધાનગર

NAAC ACCREDITED GRADE 'A' WITH 3.25 CGPA
(23-01-2017 to 22-01-2022)

ઉચ્ચતર હિસાબી પદ્ધતિ-૨

એફ. વાય. બી. કોમ.

સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી
વલ્લભ વિદ્યાનગર

NAAC ACCREDITED GRADE 'A' WITH 3.25 CGPA
(23-01-2017 to 22-01-2022)

First Edition : June 2019
Copies : 1000
Price : Rs 110/-
© **Sardar Patel University**
Vallabh Vidyanagar - 388 120
ISBN : 978-93-81386-75-0

The book is strictly written according to the new syllabus available at the time of printing.

Every possible efforts have been made to avoid errors and omissions in this publication by the authors and the Publisher. In spite of this efforts, some typographical errors might have crept in. Any mistake, error or discrepancy noted may be brought to our notice which shall be taken care of in the forthcoming edition. It is hereby notified that neither the Authors nor the Printer or seller will be liable for any damage or loss to anyone, in any manner there from. It is suggested that to avoid any doubt the reader should cross-check all the facts, law and contents of the publication with original Government publication or notifications wherever applicable. The text of this publication, or any part thereof, may not be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, storage in an information retrieval system, or reproduced on any disc, tape, perforated media or other information storage device, etc., otherwise, without the prior written permission of the University. No key to this book can be prepared without the prior written permission of the publisher. Any violation will invite prosecution legal action under the Indian Copyright Act.

This book is sold subject to the condition that it shall not by way of trade or otherwise. However it can be lent, resold, hired out or circulated in the wider interest of student community.

For binding mistakes, misprints or for missing pages, etc., the printer liability is limited to replacement within one month of purchase by similar edition. All expenses in this connection are to be borne by the purchaser.

All disputes are subject to jurisdiction of Anand only.

Published by : Registrar, Sardar Patel University,
Vallabh Vidyanagar - 388 120

Available at : Store Section - Room No. 108,
Sardar Patel University, Vallabh Vidyanagar - 388 120

Printed by : University Press, Sardar Patel University,
Vallabh Vidyanagar - 388 120

ઉચ્ચતર હિસાબી પદ્ધતિ-૨

અનુક્રમણિકા

પ્ર. ૧	પ્રેક્ટરન્સ શેરમૂડીના નાણાં પરત કરવા - ડૉ. હસન રાણા, આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર, શ્રી આર.પી. આર્ટ્સ, કે.બી. કોમર્સ એન્ડ બી.સી.જે. સાયન્સ કોલેજ, શ્રી બી.ડી. રાવ કોલેજ કેમ્પસ, બેઠક રોડ, ખંભાત	૧
પ્ર. ૨	ડિબેન્ચરને બહાર પાડવા અને પરત કરવા - ડૉ. હસન રાણા, આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર, શ્રી આર.પી. આર્ટ્સ, કે.બી. કોમર્સ એન્ડ બી.સી.જે. સાયન્સ કોલેજ, શ્રી બી.ડી. રાવ કોલેજ કેમ્પસ, બેઠક રોડ, ખંભાત	૨૫
પ્ર. ૩	હિસાબી ધોરણો - ડૉ. યજ્ઞેશ એમ. દલવાડી, પ્રોફેસર, અનુસ્નાતક બિઝનેસ સ્ટડીઝ વિભાગ, સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી, વલ્લભ વિધાનગર	૭૭
પ્ર. ૪	ગુણોત્તર વિશ્લેષણ - ડૉ. યજ્ઞેશ એમ. દલવાડી, પ્રોફેસર, અનુસ્નાતક બિઝનેસ સ્ટડીઝ વિભાગ, સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી, વલ્લભ વિધાનગર	૧૦૦
પ્ર. ૫	પાઘડીનું મૂલ્યાંકન - શ્રી ચિંતન ચાવડા, આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર, સેન્ટ સ્ટીફન ઈન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ બીઝનેસ મેનેજમેન્ટ એન્ડ ટેકનોલોજી, આણંદ	૧૮૬
પ્ર. ૬	શેરનું મૂલ્યાંકન - શ્રી ચિંતન ચાવડા, આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર, સેન્ટ સ્ટીફન ઈન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ બીઝનેસ મેનેજમેન્ટ એન્ડ ટેકનોલોજી, આણંદ	૨૩૪
પ્ર. ૭	આગના દાવાના હિસાબો - ડૉ. વી. એમ. વનાર, પ્રિન્સિપાલ, આણંદ કોમર્સ કોલેજ, આણંદ	૨૯૨
પ્ર. ૮	જનરલ (સામાન્ય) ઈન્સ્યુરન્સ કંપનીઓના હિસાબો - ડૉ. સમીર એમ. વોરા, આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર, બી.જે.વી.એમ. કોલેજ, વલ્લભ વિધાનગર	૩૦૨

સંપાદક : ડૉ. જયેશ કે. પંડ્યા
એસોસિયેટ પ્રોફેસર
ડીપાર્ટમેન્ટ ઓફ એકાઉન્ટીંગ એન્ડ ફાઈનાન્સીયલ મેનેજમેન્ટ
એમ. એસ. યુનિવર્સિટી
વડોદરા

જનરલ (સામાન્ય) ઇન્ટર્યુરવ્સ કંપનીઓના હિસાબો

- ૯.૧ પ્રસ્તારિક
- ૯.૨ વીમો એટલે શું?
- ૯.૩ વીમો કેવી રીતે કામ કરે છે?
- ૯.૪ વીમાના પ્રકાર
- ૯.૫ ભારતમાં સામાન્ય વીમા કંપનીઓ
- ૯.૬ જીવન વીમો અને સામાન્ય વીમા વચ્ચે તફાવત
- ૯.૭ વીમા કચાર
- ૯.૮ સામાન્ય વીમો લેવાની વિધિ
- ૯.૯ આચારસંહિતા
- ૯.૧૦ પુનઃ વીમો
- ૯.૧૧ મહેસુલી ખાતુ
- ૯.૧૨ ઉદાહરણ
- ૯.૧૩ સ્વાધ્યાય

જનરલ (સામાન્ય) ઇન્ટર્યુરવ્સ કંપનીઓના હિસાબો

૯.૧ પ્રસ્તારિક :-

આજના આ આધુનિક યુગમાં માનવીએ જીવનમાં અનેક જોખમોનો સામનો કરવો પડે છે. આ જોખમોથી કિતા આર્થિક ગુકુશાન સામે વીમો અને વીમા કંપની રક્ષણ આપે છે. મનુષ્ય પોતાના જોખમોના ગુકુશાન માટે સલામત રહેવા માંગે છે અને તે માટે તે વીમાનો ઉપયોગ જોખમોથી થતું આર્થિક ગુકુશાન ની ભરપાઈ કરવા માટે કરે છે.

માનવીએ પોતાના જીવનમાં અનેક જોખમોનો સામનો કરવાનો હોય છે. જેમકે માલમિલકતનું ગુકુશાન, મૃત્યુ, માલસામાન ચોરીથી, માલમિલકત આગમાં બળી જવી, દરિયાઈ તોફાનમાં માલનું ગુકુશાન થવું, મોટર અકસ્માત વગેરે જોખમો સામાન્ય છે. પરંતુ આ બધા સામે માનવી પોતાની જાતને સુરક્ષિત કરવા માટે તે વીમો લેવા માટે પ્રેરાય છે.

૯.૨ વીમો એટલે શું?

વીમો એ વીમા કંપની (ઇન્સ્યોરર) અને પોલીસિ ધારક (ઇન્સ્યોર્ડ) વચ્ચેનો કરાર છે. ચોક્કસ ચૂકવણી (પ્રીમીયમ) ની બદલીમાં વીમા કંપની વીમો ઉત્તરાવનારને ચોક્કસ ઘટના બનવા પર ચોક્કસ માત્રાની રકમ ચૂકવવા માટે બંધાય છે.

આમ વીમો એટલે બીજું કંઈ જ નહીં પરંતુ જોખમને અલબ્ધ સીપવાની પ્રક્રિયા જેમાં જે વ્યક્તિ વીમો ઉત્તરાવે છે તે તેમના જોખમો વીમા કંપનીને તબદિલ કરે છે જે માટે તેમણે ચોક્કસ ચૂકવણી (પ્રીમીયમ) કરવી પડે છે. ઘટના સમય :-

વીમો જે માટે ઉત્તરાવ્યો હોય તે ઘટનાને બનતી અટકાવી શકતો નથી. વીમા હેડના ઘટના બનવાને પરિણામે થતા ગુકુશાન સામે તે માત્ર વળતર પુરુ પાડી શકે છે.

૯.૩ વીમો કેવી રીતે કામ કરે છે?

વીમો જોખમોથી થતા આર્થિક ગુકુશાનની ભરપાઈ કરી આપે છે. એટલે વીમો આર્થિક ગુકુશાન સામે રક્ષણ આપે છે. ઘણા વ્યક્તિઓ વીમો લે છે અને વીમા કંપની વીમો ઉત્તરાવના બદલામાં ગુકુશાનનું વળતર આપે છે. આ ગુકુશાન દરેકને થતું નથી, પણ એમાંથી જે વ્યક્તિને ગુકુશાન થાય છે તેમને વીમા કંપની પ્રીમીયમની રકમમાંથી આર્થિક ગુકુશાન ભરપાઈ કરી આપે છે. આમ વીમા કંપની ઘણા વ્યક્તિઓ વચ્ચે જોખમો વહેંચી નાખે છે કે જેથી કોઈ એક વ્યક્તિને ભારે જોખમ સહન કરવું પડતું નથી.

૯.૪ વીમાના પ્રકાર :-

સામાન્ય રીતે વીમાના બે પ્રકાર પાડી શકાય.

- (અ) જીવન વીમો :- જિંદગીમાં મરણ પછી કે નક્કી કરેલ મુદત પૂરી થતા વીમાની રકમ ચૂકવવી જ પડે છે એટલે વર્ષને અંતે જ્યારે વીમા કંપનીઓ જ્યારે ચોપડા બંધ કરે ત્યારે બધી પોલિસીનું જોખમ ચાલુ હોય એટલે જિંદગીના વીમામાં નસી શોધી કાઢવાનું મુશ્કેલ છે.

(બ) સમાવ્ય વીમો :-

ગોળ-લાઇફ ઇન્સ્યુરન્સ માર્કેટ

કચ્છર (આગ) ઇન્સ્યુરન્સ - મરીના (સમુદ્ર) ઇન્સ્યુરન્સ - અન્ય

મોટર ઇન્સ્યુરન્સ - પ્રોપર્ટી ઇન્સ્યુરન્સ - લાચાલિટિટી ઇન્સ્યુરન્સ - હેલ્થ ઇન્સ્યુરન્સ - ટ્રાવેલ ઇન્સ્યુરન્સ

સામાવ્ય વીમો એક વર્ષની મુદતનો હોય એટલે એક વર્ષ પુરુ થાય અને જો વીમો ઉતારનારને કઇ ગુકર્શાન ન થાય તો વીમો કંપનીને એ પોલીસી ચેટ કર ટકમ ચૂકવવાની હોતી નથી એટલે વર્ષ પુરુ થાય ત્યારે જો બધા જ વીમોની મુદત પૂરી થઇ ગઇ હોય તો વીમો કંપનીને ભારિષ્યમાં કોઇ જવાબદારી રહેતી નથી અને તે પોતાના ઇંદાનો નક્કો રહેલાઈથી જાણી શકે છે.

૯.૫ ભારતમાં સામાવ્ય વીમો કંપનીઓ :

ઇ ન્યૂ ઇન્ડિયા ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

ઓરીએન્ટલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

ચુનાઈડ ઇન્ડિયા ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

એસ.વી.આઇ. જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

રિલાયન્સ જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

તાતા એઆઈજી જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

આઇ.સી.આઇ.સી.આઇ. લોખંડ જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

ઇક્સી ટોક્યો જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

નેશનલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

ઓગીકલ્ચર ઇન્સ્યુરન્સ કંપની ઓફ ઇન્ડિયા

એલ. એન્ડ ટી. જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ

૯.૬ જીવન વીમો અને સામાવ્ય વીમો વચ્ચે તફાવત :-

જીવન વીમો	સામાવ્ય વીમો
૧ જીવન વીમો માનવી પોતાના જીવનના જોખમો માટે લે છે.	સામાવ્ય વીમો માનવી આગ, સમૂદ્ર, મોટર, પ્રોપર્ટી, લાચાલિટિટી, હેલ્થ ઇન્સ્યુરન્સ, ટ્રાવેલ વગેરેના જોખમ માટે લે છે.
૨ જીવન વીમોમાં જોખમ નિશ્ચિત છે, કારણકે વહેલા કે પછી મૃત્યુ તો થવાનું જ છે.	સામાવ્ય વીમોમાં જોખમ અનિશ્ચિત છે. એક વર્ષમાં ગુકર્શાન ન થાય તો વીમો કંપનીએ કશું ચુકવવું પડતું નથી.
૩ જીવન વીમોને બાંહેધરીને કરાર કરી શકાય. આમાં ગુકર્શાન વળતરના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ થતો નથી.	સામાવ્ય વીમો ગુકર્શાન વળતરનો કરાર છે. આમાં ગુકર્શાન જેટલા જ નાણાં ચુકવવાનાં છે.
૪ જીવન વીમો પોલિસી ગમે ત્યારે બંધ	સામાવ્ય વીમો પોલિસી ગમે ત્યારે બંધ કરાવી

કરાવી શકાય છે અથવા શરણ કરી શકાય નહિ.

૫ જીવન વીમો પોલિસીમાં અલ્પ વીમો અને અભિવિમાના પ્રક્રી ઉભા થતા નથી. જેટલી રકમનો વીમો ઉતારાવ્યો હોય તેટલી રકમ વીમો કંપનીએ ચૂકવવી પડે છે.

૬ જીવન વીમોમાં રક્ષણ તથા કરજીયાત વચત વચે વત્તો છે.

૭ જીવન વીમો લાંબી મુદતનો હોય છે.

૮ જીવન વીમોમાં ઉંમર વધવા સાથે જોખમ વધતું જાય છે છતાં પ્રિમિયમમાં ફેરફાર કરી શકાતો નથી.

૯ જીવન વીમોમાં પ્રિમિયમ ના ભરતું હોય તો પછા વીમો કરી ચાલુ કરાવી શકાય.

સામાવ્ય વીમોમાં મુદતે પ્રિમિયમ ના ભરતું હોય તો વીમો અપોઆપ બંધ થઈ જાય છે.

૯.૭ વીમો કરાર :-

વીમોમાં કરારમાં સમજૂતી સંકળાયેલી હોય છે, જેમાં વીમો કંપની પ્રીમિયમના બદલામાં ચોક્કસ પ્રકારના જોખમો સામે નાણાકીય સંરક્ષણ પ્રદાન કરવા સંમત થાય છે. કરાર સમજૂતી વીમો પોલીસીનું સ્વરૂપ ગ્રહણ કરે છે. ભારતીય કરાર ધારા, ૧૯૭૨ની જોગવાઈઓ વીમો કરારો સમગ્ર ભારતમાં તમામ કરારોનું સંચાલન કરે છે.

૯.૮ સામાવ્ય વીમો લેવાની વિધિ :-

૧૯૫૬માં જીવન વીમોનો ઘંઘો કરનાર કંપનીઓનું રાષ્ટ્રીયકરણ કરવામાં આવ્યું. તે જ સીધે તા. ૧૩-૦૫-૧૯૭૧થી ભારતમાં સામાવ્ય વીમોનો ઘંઘો કરતી કંપનીઓનું રાષ્ટ્રીયકરણ કરવામાં આવ્યું. સામાવ્ય વીમો કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા (General Insurance Corporation of India) નામના કોર્પોરેશનની સ્થાપના (જીવન વીમો કોર્પોરેશનની માફક) તા. ૦૧-૦૧-૧૯૭૩થી કરવામાં આવી છે. આ સામાવ્ય વીમો કોર્પોરેશન ભારતમાં ચાર ઝોન ઢાલવા વધીવટ ચલાવે છે. આ ચાર ઝોન કોલકતા, મુંબઈ, દિલ્લી અને ચેન્નાઈમાં સ્થિત છે.

કંપની ઢાલવા નિયુક્ત એજન્ટ ઢાલવા પ્રપોઝલ દરખાસ્ત પત્રક ભરીને મોકલવું પડે છે. જેમાં વીમો લેનારનું નામ, સરનામું, વીમો વસ્તુનો પ્રકાર, જોખમનો પ્રકાર, વીમો વસ્તુની ઉંમર, પોલીસીની રકમ વગેરે દર્શાવવામાં આવે છે. પછી વીમો કંપની જ્યારે એ દરખાસ્તનો સ્વીકાર કરે અને વીમો લેનારને જણાવે ત્યારે જણાવ્યા મુજબ પ્રીમિયમની રકમ વીમો લેનાર ભરી દે છે અને વીમો કરાર અસ્તિત્વમાં આવે છે તે સામે કમચલાઈ કર નોટ વીમો ઉતારવાનારને કોર્પોરેશન આપે છે અને એ કરારના આખરી સ્વરૂપ પોલિસી આપે છે.

વીમો જોખમથી વીમો વસ્તુને ગુકર્શાન થાય ત્યારે તે કોર્પોરેશનને જણાવવું પડે છે અને તે સાથે ઇલાખું પત્રક ભરવું પડે છે. કંપનીનો અધિકારી તેની તપાસ કરે છે અને તપાસના અંતે ગુકર્શાનના વળતર રૂપે મૂરૂપરી કે પ્રમાણસાર રકમ (દાવાની રકમ) મંજૂર કરે છે અને તેને આધારે કંપની દાવાની રકમ વીમો લેનારને મોકલી આપે છે.

૯.૯ આચારસંહિતા :-

જનરલ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશનની વહીવટી સમિતિએ સામાન્ય વીમાનો ઇંદો કરતી બધીજ કંપનીઓ માટે આચારસંહિતા લઈ કાઢી છે જેથી વીમાના ઇંદામાં ઉંચાણોથી જનવાદ રહે.

આચારસંહિતા લઈ કરતી દરેક કંપનીઓના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ તેનું પાલન કરવાની બાંહેધરી આપવી પડે છે.

આચારસંહિતાના મુખ્ય વિચારો નીચે મુજબ છે.

- (૧) દરેક પ્રકારના વીમા અંગે બાકી જોખમ માટેનું અનામત રાખવું પડે છે. આ અનામત આગ અને પરચુરણ વીમાના ઇંદામાં ચોખ્ખા પ્રીમીયમની આવકના ૫૦% જેટલું હોવું જોઈએ, જ્યારે દરિયાઇ વીમાના ઇંદામાં ચોખ્ખા પ્રીમીયમની આવકના ૧૦૦% જેટલું હોવું જોઈએ.
- (૨) દરેક કંપનીએ પોતાના દેવા કરતા નિકલતો વધુ રાખવી જોઈએ આ વધારો રૂ. ૫ લાખ કે ચોખ્ખા પ્રીમીયમની આવકના ૧૦% જેટલા(બે માંથી જે વધુ હોય તે)હોવો જોઈએ. આ વધારાને લઘુત્તમ રાલામતી ગણી કહેવામાં આવે છે.
- (૩) દાવાઓ, કમિશન અને રૂપિયા પચાસથી વધુના ખર્ચા કરતા ચોક ચોક અને ઓફર ચોકથી ચૂકવવા.
- (૪) પ્રીમીયમની રકમ જોખમ શરૂ થાય તે પહેલા જ મળી જવી જોઈએ, સિવાય કે પ્રીમીયમ અંગે બેંક ગોટી આપી હોય અથવા વીમો તેનારે તે અંગે પૂરતી ડિપોઝીટ મૂકી હોય.
 - આપી હોય અથવા વીમો તેનારે તે અંગે પૂરતી ડિપોઝીટ મૂકી હોય.
- (૫) વીમા કંપનીનો મહેસૂલી ખાતામાં વહીવટી ખર્ચની વિગતો નીચે મુજબ આલગ-આલગ બતાવવી:
 - ફરિકટરની ફી, પગાર, ગ્રેજ્યુઇટી, પ્રોવિડન્ટ ફંડ, મુસાફરી ખર્ચ, તાર અને ટપાલ ખર્ચ, મનોરંજન ખર્ચ, હેડ ઓફિસનો ખર્ચ, કાનૂની ખર્ચ, ડિરેક્ટરને આપેલું કમિશન, જાહેરાત ખર્ચ, સ્ટેશનરી અને ઉપમાણી ખર્ચ.

૯.૧૦ પુનઃ વીમો :-

એક વીમા કંપનીએ લીધેલ જોખમ ખૂબ વધુ પડવું જણાય ત્યારે વીમો કંપની પોતે લીધેલ વીમાના થોડા ભાગનું જોખમ ઓછું કરવા બીજી વીમા કંપની સાથે જોખમ વહેંચી લે ત્યારે પુનઃ વીમાનો કરાર થયો ગણાય છે.

પુનઃવીમો એ મૂળ વીમાદાર અને પ્રથમ વીમા કંપની વચ્ચેના સંબંધને અસર કરતો નથી. એટલે જો ભુક્ષણ થાય તો વીમાદારનું માર્કિટ પ્રથમ વીમા કંપની પાસે જ પૂરી રકમ વસૂલ કરવાની રહે છે. તે બીજી વીમા કંપની પાસે જઈ શકતો નથી. પરંતુ પ્રથમ વીમા કંપની દાવાની રકમ ચૂકવ્યા પછી બીજી વીમા કંપની પાસે પ્રમાણસર વળતર મેળવી શકે છે.

પ્રથમ વીમા કંપની માટે પુનઃવીમાનું પ્રીમીયમ આવકનો ઘટાડો છે. કારણકે તેણે પુનઃવીમો તેનાર બીજી વીમા કંપનીને પ્રીમીયમ આપવું પડે છે. એટલે પ્રથમ કંપની પોતાના મહેસૂલી ખાતાની જમા બાકી મળેલ પ્રીમીયમમાંથી પુનઃ વીમાનું પ્રીમીયમ બાદ બતાવે છે. પુનઃવીમા પર કમિશન પ્રથમ કંપનીને મળે છે એટલે તે કમિશન તેની આવક ગણાય છે.

બીજી કંપની માટે પુનઃ વીમાનું પ્રીમીયમ આવક છે. જ્યારે પુનઃ વીમાનું કમિશન તેણે આપવું પડે છે. એટલે તેનો ખર્ચ છે. એક જ કંપની પુનઃ વીમો આપે પણ ખરી અને સ્વીકારે પણ ખરી. એટલે તે કંપનીને પુનઃવીમાનું પ્રીમીયમ મળે પણ ખરું અને તેણે પુનઃ વીમાનું પ્રીમીયમ ચૂકવવું પણ પડે. તે જ રીતે પુનઃ વીમા પરનું પ્રીમીયમ મળે તો તેના પર કમિશન ચૂકવવું પડે અને પુનઃવીમા પરનું પ્રીમીયમ ચૂકવવું પડે તો તેના પર કમિશન મળે પણ ખરું.

૯.૧૧ મહેસૂલી ખાતું :-

જુદા જુદા પ્રકારના વીમાનો ઇંદો કરતી કંપનીએ દરેક પ્રકારના ઇંદા માટે જુદું મહેસૂલી ખાતું બનાવવું જોઈ છે. સામાન્ય વીમા અંગેનું મહેસૂલી ખાતું તે વિભાગનું નકાલુંકાલ ખાતું છે. આ ખાતામાં ચાલુ વર્ષના ખર્ચા અને ચાલુ વર્ષની આવક લખવામાં આવે છે. વીમાના કાલમાં સામાન્ય વીમા કંપનીના મહેસૂલી ફોર્મ B-RA નીચે મુજબ આપવામાં આવે છે.

ફોર્મ B-RA (મહેસૂલી ખાતાનો નમૂનો)

.....વિમા કં. લિ. નું તા. ૩૧મી માર્ચ, ૨૦..... ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું મહેસૂલી ખાતું (..... વિભાગ)

વિગત	પરિશિષ્ટ	ચાલુ વર્ષ (૩.)	પાછલા વર્ષ (૩.)
૧. કમાવેલ પ્રીમીયમ (ચોખ્ખું)	૧		
૨. અન્ય (વિગતો જણાવવી)			
૩. બાકી જોખમ માટેની જોગવાઈઓમાં ફેરફાર			
૪. વ્યાજ, ડિવિડન્ડ, ભાડું (કુલ)			
કુલ (અ)			
૧. ચૂકવેલ દાવાઓ (ચોખ્ખા)	૨		
૨. કમિશન	૩		
૩. વીમાના ઇંદાને તગતા કામગીરી (વહીવટી) ખર્ચા	૪		
૪. અન્ય (વિગતો જણાવવી)			
કુલ (બ)			
કામગીરી નફો- આગના વિમા નો દરિયાઇ / સામાન્ય વિમા નો (અ-બ)			

પરિશિષ્ટના નમૂના :-

પરિશિષ્ટ-૧ કમાવેલ પ્રીમીયમ (ચોખ્ખું)

મળેલ પ્રીમીયમ	વિગત	(૩.)
(+) સ્વીકારેલ પુનઃવીમાનું પ્રીમીયમ		
પ્રીમીયમ બાકી ૩૧-૧૨-૨૦૧૭		
(-) આપેલ પુનઃવીમા પ્રીમીયમ		
પ્રીમીયમ બાકી ૩૧-૧૨-૨૦૧૬		
ચોખ્ખુ પ્રીમીયમ		
(-) હવાલો બાકી જોખમ માટેનું અનામત માટે વર્ષની આખર બાકી		
પ્રીમીયમના ૫૦%		
(+) વધારાનું અનામત		
(-) વર્ષની શરૂઆતની બાકીઓ		
બાકી જોખમ માટેનું અનામત		

(+) વધારાનું અનામત		
કુલ કમાવેલ પ્રીમીયમ (ચોખ્ખું)		

પરિશિષ્ટ-૨ ચૂકવેલ દાવાઓ (ચોખ્ખા)

વિગત	(રૂ.)
ચૂકવેલ દાવાઓ (ચોખ્ખા)	
(+) ચાલુ વર્ષના બાકી ૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના	
(-) રિ-ઇન્સ્યુરન્સ વસુલો	
(-) ચૂકવવાના બાકી ૩૧-૦૩-૨૦૧૬ના	
કાનૂની ખર્ચ	
કુલ ચૂકવેલ દાવાઓ (ચોખ્ખા)	

પરિશિષ્ટ-૩ કમિશન

વિગત	(રૂ.)
કમિશન	
(+) સ્વીકારેલ પુનઃવીમા પર કમિશન	
(-) આપેલ પુનઃવીમા પર કમિશન	
કુલ કમિશન	

પરિશિષ્ટ-૪ વીમાના ઇંદાને લગતા કામગીરી ખર્ચ

વિગત	(રૂ.)
વહીવટી ખર્ચ	
(+) આગા બુકવવાનો ખર્ચ	
ઓફિસ ફી	
સ્ટાફનો ખર્ચ	
રહેણાંકી, તાર- ટપાલ વગેરે	
સામાન્ય વહીવટી ખર્ચ	
કુલ	

ફોર્મ B-P.L (નફા-નુકસાન ખાતાનો નમુનો)
૩૧મી માર્ચ, ૨૦.....ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું નફા-નુકસાન બાદુ

વિગત	(રૂ.)
૧. કામગીરી નફો / (ખોટ): (અ) આગનો વીમો (બ) દરિયાઈ વીમો (ક) પરચુરલા વીમો	
૨. રોકાણોની આવક: (અ) બ્યાજ, ડિવિડન્ડ અને ભાડું (કુલ) (બ) રોકાણો વેચાણ પર નફો બાદ: રોકાણો વેચાણ પર ખોટ	
૩. અન્ય આવકો: (વિગતો જણાવવી) કુલ (અ)	
૪. જોગવાઈઓ (કરવેરા સિવાયની) (અ) રોકાણોના મૂલ્યમાં ઘટાડા માટે (બ) અન્ય (વિગતો જણાવવી)	
૫. અન્ય ખર્ચ: (અ) વીમાના ઇંદા સિવાયના ખર્ચ (બ) અન્ય (વિગતો જણાવવી)	
કરવેરા પહેલાનો નફો	કુલ (બ)
કરવેરાની જોગવાઈ	
કરવેરા બાદનો નફો	
બાદ: સંકટ મોટિનું અનામત	
ફાળવણી માટે મળી શકતો નફો	
નફાની ફાળવણી: (અ) વર્ષ દરમિયાન ચૂકવેલ વચગાળાનું ડિવિડન્ડ (બ) સૂચિત આખરી ડિવિડન્ડ (ક) ડિવિડન્ડ વહેંચણી પરનો રેશ (ડ) કોઈપણ અનામત ખાતે કે અન્ય ખાતે ફેરવેલી કરેલ રકમ	
પાછલા વર્ષમાંથી આગળ લાવેલ નફો / ખોટ બાકી પાકા સંરેચનામાં લઈ ગયેલ બાકી.	

૯.૧૨ ઉદઘટણી

૫.૧ ઈ વિધાનગાર જનર ઇન્સ્યુરન્સ કં. લિ. ના આગ વિભાગનું મહેસુલી ખાતું તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના

રોજ નીચે મુજબ વિગતો ધ્યાનમાં લીધા વિના રૂ. ૧૦૦૦૦૦૦૦નો નફો બતાવે છે.

વિગત	રૂ.
(૧) પ્રીમીયમના મળવાના બાકી	૧૪૦૦૦૦
(૨) પુનઃવીમાની બાકી વચૂતવાલ	૧૨૦૦૦૦
(૩) જમીનગીરી પર ચહેલું વ્યાજ (ખર્ચ બાદ)	૮૦૦૦૦
(૪) ઓજવટનું બાકી કમિશન	૫૦૦૦૦
(૫) પ્રીમીયમના ઘટાડા પેટે આપેલ બોનસ	૪૦૦૦૦
(૬) રજુ થયેલ, પણ નહીં ચૂકવેલ દાવાઓ	૧૮૦૦૦૦

ઉપરની વિગતો નોંધ્યા પછી નફો પર શી અસર ઘસી તે જણાવો.

વિગત	રૂ.	રૂ.
મહેસુલી ખાતા પ્રમાણે નફો		૧૦૦૦૦૦૦
(+) ઉમેરો	૮૦૦૦૦	
વ્યાજ	૧૪૦૦૦૦	
બાકી પ્રીમીયમ	૧૨૦૦૦૦	
પુનઃવીમાની બાકી વચૂતવાલ	૪૦૦૦૦	
પ્રીમીયમ (બોનસના ઘટાડા પેટે આપેલ)		૩૮૦૦૦૦
(-) બાદ		
નહિ ચૂકવેલ દાવાઓ	૧૮૦૦૦૦	
ઓજવટનું બાકી કમિશન	૫૦૦૦૦	
બોનસ (પ્રીમીયમના ઘટાડા પેટે)	૪૦૦૦૦	
બાકી જોખમ માટેનું અનામત વધારાના પ્રીમીયમ પર	૯૦૦૦૦	૩૭૦૦૦૦
રૂ. ૧૮૦૦૦૦ @ ૫૦%		
ચૂકવેલ નફો		૧૦૧૧૦૦૦૦

૫.૨

ઈ આઇદે જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કં. લિ. ની તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના રોજ આગના વીમા વિભાગની નીચે મુજબની વિગતો હતી.

વિગતો	રૂ.
બાકી જોખમ માટેનું અનામત (તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૬)	૨૫૦૦૦૦
વધારાનું અનામત (તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૬)	૫૦૦૦૦
ચૂકવેલ દાવાઓ	૩૦૫૦૦૦
ચૂકવવાના બાકી દાવાઓ:	
તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૬ના રોજ	૩૨૫૦૦
તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના રોજ	૪૫૦૦૦
વહીવટી ખર્ચ (આમાં ચૂકવેલ દાવાઓ અંગેના કાનુની ખર્ચના રૂ. ૧૫૦૦૦ નો સમાવેશ થાય છે.)	૧૪૦૦૦૦
આપેલ પુનઃવીમાનું પ્રીમીયમ	૩૭૫૦૦
પુનઃવીમાના દાવાઓમાંથી મળેલ રકમ	૧૦૦૦૦
સ્વીકારેલ પુનઃવીમાના દાવા	૧૫૦૦૦
મળેલ પ્રીમીયમ	૫૪૦૦૦૦
વ્યાજ અને કિરિડાન્સ (ગ્રાન્ટ)	૩૨૨૫૦
ઉપરની રકમ પર ઇલકમ ટેક્સ	૩૨૫૦
રોકાણોના વેચાણ પર થયેલ નફો	૫૫૦૦
કમિશન	૭૫૦૦૦
સ્વીકારેલ પુનઃવીમાનું પ્રીમીયમ	૨૦૦૦૦

વર્ષ દરિયાના મળેલ પ્રીમીયમની અવકાશ ૫૦% બાકી જોખમ માટે અનામત રાખી અને બીજી વધારાનું અનામત રૂ. ૫૦૦૦૦ રાખી. ઉપરની વિગતો પરથી આગના વિમનું મહેસુલી ખાતું પ્રણાલિકાગત પદ્ધતિ પ્રમાણે તથા ઉભા સ્વરૂપે તૈયાર કરો.

જવાબ-૨

(પ્રણાલિકાગત પદ્ધતિ)

ઈ આઇદે જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કં. લિ. ના ચોપડામાં તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના રોજ પુરા થતા વર્ષનું આગના વિમનું મહેસુલી ખાતું

વિગતો	રૂ.	વિગતો	રૂ.
ચૂકવેલ દાવાઓ	૩૦૫૦૦૦	વર્ષની શરૂઆતની બાકીઓ	
(-) પુનઃવીમાના પેટે મળેલ રકમ	૧૦૦૦૦	બાકી જોખમ માટેનું અનામત	૨૫૦૦૦૦
(+) સ્વીકારેલ પુનઃવીમાના દાવા	૨૯૫૦૦૦	(+) વધારાનું અનામત	૫૦૦૦૦
(+) કાનુની ખર્ચ	૧૫૦૦૦	મળેલ પ્રીમીયમ	૫૪૦૦૦૦
	૩૨૫૦૦૦	(-) આપેલ પુનઃવીમાનું પ્રીમીયમ	૩૭૫૦૦
			૫૦૨૫૦૦

પ્ર.૧૦ તા.૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના રોજની આપેલી વિગતો ઉપરથી હિંમત ઇન્સ્યુરન્સ કં. લિ. નું આગ વિભાગનું મહેસુલી ખાતુ તૈયાર કરો.

	વિગત	સીધા ઘંઘા અંગે રૂ.	પુનઃવીમા અંગે રૂ.
(૧)	પ્રીમીયમો: મળેલ	૨૫૦૦૦૦૦	૨૦૫૦૦૦
	મળવાનું બાકી : શરૂઆતનું (તા. ૦૧-૦૪-૨૦૧૬)	૧૫૦૦૦૦	૨૦૦૦૦
	આખરનું: (તા.૩૧-૦૩-૨૦૧૭)	૨૫૦૦૦૦	૨૫૦૦૦
	ચૂકવેલ:		૨૫૦૦૦૦
	ચૂકવવાનું બાકી: શરૂઆતનું: (તા. ૦૧-૦૪-૨૦૧૬)		૨૫૦૦૦
	આખરનું: (તા.૩૧-૦૩-૨૦૧૭)		૩૫૦૦૦
(૨)	દાવા: ચૂકવેલ	૧૬૦૦૦૦૦	૨૦૦૦૦૦
	ચૂકવવાનું બાકી: શરૂઆતનું: (તા. ૦૧-૦૪-૨૦૧૬)	૨૦૦૦૦૦	૧૫૦૦૦
	આખરનું: (તા.૩૧-૦૩-૨૦૧૭)	૩૦૦૦૦૦	૨૦૦૦૦
	મળેલ:		૧૫૦૦૦૦
	મળવાનું બાકી : શરૂઆતનું: (તા. ૦૧-૦૪-૨૦૧૬)		૨૦૦૦૦
	આખરનું: (તા.૩૧-૦૩-૨૦૧૭)		૧૫૦૦૦
(૩)	કમિશન: ચૂકવેલ: સીધા ઘંઘા પર	૭૫૦૦૦	
	સ્વીકારેલ પુનઃવીમા પર		૧૧૦૦૦
	મળેલ: આપેલ પુનઃવીમા પર		૧૨૫૦૦
(૪)	અન્ય ખર્ચા અને આવકો:		
	પગાર રૂ. ૮૦૦૦૦, ભાડુ. રૂ. ૨૦૦૦૦, છપામણી અને સ્ટેશનરી રૂ. ૬૦૦૦, ઘાલખાદ્ય રૂ. ૪૦૦૦, કાનુની ખર્ચ રૂ. ૧૫૦૦૦ (તેમાં રૂ. ૧૦૦૦૦ દાવાની પતાવટ અંગેના છે.) આવકવેરો રૂ. ૧૫૦૦૦૦, વ્યાજ, ડિવિડન્ડ અને ભાડું (મળેલ) ચોખ્ખુ રૂ. ૨૫૦૦૦.		
(૫)	બાકી જોખમ સામેનું અનામત: તા. ૦૧-૦૪-૨૦૧૬		૧૦૦૦૦૦
	વધારાનું અનામત : તા. ૦૧-૦૪-૨૦૧૬		૦
(૬)	ભંડોળ તા. ૩૧-૦૩-૨૦૧૭ના રોજ વર્ષના ચોખ્ખા પ્રીમીયમના ૫૦% બાકી જોખમ સામે અનામત રાખવાનું છે અને ચોખ્ખા પ્રીમીયમના ૫% વધારાનું અનામત રાખવાનું છે.		

જવાબ: નફો મહેસુલી ખાતુ રૂ.૩૨૮૦૦૦, બાકી જોખમ માટેનું અનામત વધારાના પ્રીમીયમ પર રૂ. ૧૨૭૫૦૦૦ અને વધારાનું અનામત રૂ. ૧૨૭૫૦૦.

Glimpses of University

- University with CGPA (3.25) and Grade 'A' by National Assessment and Accreditation Council, Bangalore. (Third time 23-01-2017 to 22-01-2022)
- Only University in Gujarat to have its own state-of-the-art Community Science Centre.
- SPU has acquired a global presence. It is trying to connect and reconnect with its Alumni to grow further.
- The only University in Gujarat to be awarded the DAE-NBHM National Scheme of Regional Library in Higher Mathematics by the Department of Atomic Energy, Govt. of India.
- Community Radio Station on its Campus.
- Central Library with diversified Department libraries.
- Hostel and Canteen facilities, University Health Centre.
- University Museum Established 1949.
- Yugpurosh Vivekanand Sport Complex : Multipurpose Indoor Sports Complex
- Olympic size Swimming Pool.
- Awareness programme on Virtual SPU.
- UGC- Human Resource Development Centre (HRDC) (Academic Staff College).
- Ipcowala Auditorium & Banquet.
- Centre with Potential for Excellence in Particular Area.
- DBT Centre of Excellence and Innovation in Bio-Technology.
- Centre for Interdisciplinary Studies in Science and Technology.

Sardar Patel University

Vallabh Vidyanagar - 388 120, Gujarat, India

Phone: +91 2692 226812, Fax: 237258, 236475

E-mail: registrar_spu@spuvvn.edu,

Website: www.spuvvn.edu

94

978-93-81386-75-0